

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 1/2 — kr.
Félévre 5 — " "
Negyedévre 2 1/2 — " "
Egy hónapra 1 — " "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Főmunkatárs: **IFJ. MÓRÍCZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:

Nagy hasabos betű sorért 5 kr. Nagyobb tájékoztatásért 10 kr. Hirdetők alku szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beutazásért 30 kr.

Az a verdikt!

Debreczen, aug. 7.

(k.) Az igazságügyminiszter ur tegnapi leczkétet beszédében egy kissé hibásan fogta fel a tárgyat s nem gondolt vissza tanuló korára, amely időből emlékezhetett volna rá, hogy egy professzornak nem lehet nagyobb halála, mintha bolondot mond, mert tanítványai kinevetik, — ez a neveltségesség pedig a szó szoros értelmében öl.

Meg fog engedni ezért Magyarország pecsétjére, ha mi, egyszerű józanésszel megáldott, de miniszterséggel meg nem vert emberek nem vesszük komolyan egészen azt a beszédet, amelyet Erdély Sándor tartott, legfeljebb az igazságügyminiszter szavai folytán fog alkonzunk egy kissé vele s ne csodálkozzék, ha e foglalkozás olyan eredményt találna járnira nézve, mint az előbb említett remiszczenczia a tanárra nézve, — lévén az ő szavai épen oly hatásúak az igazságról, mint mikor egy tanár úgy kezdte a magyarázatát az obovo Ledae kifejezésnek: volt egyszer Lédának két tojása . . .

De térjünk rá immár a tojásra. Az Apponyi Albert gr. fulmináns beszédében, mikor az felemlítette az igazságügyminiszternek az esküdtszék verdiktjeinek megbízhatlanságára vonatkozó vádját, az utóbbi felkiáltott: Tegnapi is hoztak egyet! Sőt olyan pregnáns bizonyítéknak

tartotta ezt az esetet, mely Gallovich Jenő hirlapíróársunk perében történt a budapesti esküdtszék előtt, hogy tegnapi beszédében újra előhozta s ekképen részletezte az esetet:

Erdély Sándor: Egy hírlapban az a közlemény jelent meg egyik polgártársunkról, hogy lopott. Sikasztott s aztán gazdájától megszökött. Ha jól emlékszem, gazdatiszt volt. A becsületében ekként mélyen megsértett és egzisztenciájában is veszélyeztetett polgártársunk egyike azon keveseknek, a kik az ilyen inzultusokért elégtélen meggyerése végett a bírósághoz fordulnak. A bünper tárgyalása folyamán azután kitünt, hogy ez a közlemény csakugyan nem volt való, nem volt egyéb, mint egy nagy hazugság.

A pertárgyalás folyamán a tettes azzal védekezett, hogy tévedett, de jóvátette hibáját azzal, hol a hírlapban a közleményt visszavonta és a tárgyalás alkalmával az esküdtszék előtt ünnepélyesen bocsánatot kért a sértettől. A sértett erkölcsi reputációjának helyreállítása céljából szükség volt arra, hogy a bíróság iteljen. Nem vonta vissza a vádat, itéletet kért. Az esküdtszék bíróság aztán meghozta a maga megszokott itéletét — úgy nevezem hogy megszókozott mert kimondotta, hogy van büntetendő esetelemény s azt az követte el, aki a bíróság előtt áll és kimondotta mégis, hogy nem bünös (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Györly Elek: Igen, nem bünös, mert

bocsánatot kért! (Zaj. Ellenmondás a jobb oldalon. Elnök csenget)

Erdély Sándor: Egy ilyen itéletre is azt mondja azután gr. Apponyi Albert mélyen t. képviselő ur, hogy egy ilyen itélet helyreállítja az erkölcsi rendet, helyreállítja a megcsorbított erkölcsi vagyont. Ez az, a miben gr. Apponyi Albert képviselő urnak nincsen igazsága; minélfogva én az érvelését a javaslat álláspontjának helytelen voltáról el nem fogadhatom. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Eddig tartott a verdikt másodszer történt feltárlása a képviselőházban. Nézzük meg jól ezt a pástétomot: bizony csak tojás ez, még pedig egy helyet kettő. Tehát a szerző a rágalmazást lapjában visszavonta, rögtön másnap, az esküdtszék előtt a lehető legünnepélyesebben bocsánatot kért s az nem volt a sértettnek megfelelő elégtétel. Hát arra való a törvényszék s azért nem jó az esküdtszék, hogy egyes emberek különféle bogarainak, a melyek minenkéül más felfogásaitól különböznek, egy a pillanat hevében a célon túllótt, de a közérdeketszolgálat s azt a tettét már régen megbánt, érte elégtételt adott hirlapíró kiszolgáltasson? Hiszen épen az igazságügyminiszter idézte a btkv. 258 §-ának 3 pontját, mely szerint ha a vádlott igazolja, hogy állításának célja közérdek vagy jogos magán érdek megóvása vagy előmozdítása

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

A hétről.

— A Debreczen eredeti tárczája —

A segesvári csatateri emlékhöz hétezer székely atyáit vezérelt el Gábor úri, a rhabonban Ugroni nemzetségből. Fehér daróc zekében voltak a gócék, szegényes tarisznya lötyögött csupn a vállakon, a kertjeiket, márdárdalos erdőiket mind megosztották a virágoktól s úgy vitték a bokretákat a költő Petőfi sírhalmára . . . Hová Debreczen város is küldött hatalmas babér koszorút, de olyan szomorú volt az a hegy-völgyes vidék, merre a küldöttek Oláh tanácsnok a Konez főlevéltáros jártak, mintha nem is Magyarországon, de idegen földön jártak volna. A szíves gazdák — ne nézd Uram, hogy ők szászok — bezárták a magyar vendégek előtt az ajtót. S még csak tisztességből sem vágtak legalább erre az egy napra becsületesebb, emberségesebb arcot, sőt sértő megjegyzéseikkel határozottan inzultáltak a hazafias lelkesedéssel ünneplő magyarokat. Hejh pedig, ha Gábor úri reájuk szabadította volna fúrge zékelyeit, alighanem szük lett volna ott a Kék elem tén a bugyogó, meg a gompos plundra?!

Már erre mifelénk csak szivesebbek emberségesebbek az emberek, nem morgunk

míndig, mint a lánconforgó medve, hanem tánczolunk is néha, dalolunk is néha, mint az elmúlt vasárnapon történt, mikor a nagyerdőben a debreczeni nagydalárda azt a valóban sikerült népünneplést rendezte, melyen daczára, hogy annyi dudás dudált az egy nagyerdőben — mert hisz kint voltak s kint énekelték az összes debreczeni dalárdák — még sem volt semmi összejövetés, még a gixere is visszhang nélkül hangzott el a sötét lombos nagyerdőben, mintahogy a Leidenfrost szemvákító hullócsillagok, sístergőtűz kigyói sem gyújtottak fel sehol női sziveket, bármiként sziporkáztak, bármiként prűszkölték is . . .

E dalár-ünnep különben arról is ne ezetes lesz a város krónikájában, hogy ez ünnepen vonultak fel legelőbb tömegesen a Basahalmon belül a biciklisták, akik között volt egy fess biciklista kisasszony is Bogánár Matild, ki még azokat is megbarátkoztatta a szép bicikli sporttal, kiket talán bizonyos kajmós vigécz órok ellenszenves hangulataba kerékpároztak e nemes sporttal.

A vig népünnepe után aztán megint egy merengős, abrándos, hazafias ünnep következett, a debreczeni esataévfordulójának ünnepe . . . Az ünnep lelkes tüzet még a hirtelen záporosó sem moshatta el s a messziről morajló égidörgés, mint öblös homvéd ágyú kábitó zenéje, aként dörgött-dörgött közbe, mikor B a g a m é r y eskudt felügyelő ott a hon-

védsirok felett elszavalta a János Zoltán kurucz költeményét, mely a tüzet felgyújtotta a szivekben, mit zápor nem fog soha elmosni, még a hulló véreső sem . . .

De ha már ennyi ünnepről emlékeztünk a Vég Gyula tb. főkapitány ünneperől sem volna illendő megfelledeknünk, huszonöt éve, hogy Debreczennek az őrizője, ezt jubiláltak tisztviselő társai, tisztelői s barátjai. Szombat este volt az ünnepi bankéta, az Arany Biká-ban, hol míg jökedve s kedélylyel jubiláltak a derek rendőr urak, addig meg a Bikával szomszédos Nagy-u-j-utczában, mint a lapok riportjában hűséggel meg is volt írva, vakmerő és tréfas tolvajok az alvók lakásaiba belopódzván, elrámoltak minden kezükkel fogható. Nadragot, ezüst órat, hálósipkát egyaránt, úgy hogy az 1612. számú házban egy paradicsomi módon lekoppasztott szerelmes párt a reggel felvirradásával a házi lakóknak kellett teljesen felruházni, mert a szemtelen s tréfas tolvaj a nagy-utczai Pál és Virginia-nak nem hogy inget, de még fügefalevelet sem hagyott vissza . . .

Fügefalevél, fügefalevél? . . . Masként sem valami kelendő portéka Debreczenben, mióta az Angolotti sikkes divája, a táncban és énekekben egyaránt bájos Molnár Annuska lázba hozta az orfeum reszketős és kevesebb reszketős gavallérait, azóta az iltatos, rozszás szerelmilevélke ami

volt: az állítás vagy kifejezés valódiságának bizonyítása a vádlott büntetlenségét eredményezi.

Kérdünk mindenkit, vajjon kapott-e elégtételt az a gazdatiszt már akkor, mikor a szerző a cikkek állításait ugyanott a h o l a z e r e d e t i m e g j e l e n t, visszavonta az esküdszék előtt bocsánatot kért, vagy nem, — a közleffogás szerint? A felelet nem lehet kétséges, csak pendant-ul állítunk ide egy másik esküdszéki tárgyalást. Egy közhivatalnokról azt állította egy hírlapi közlemény, hogy előbbi állásban, mint a melyet ma elfoglal, tisztességtelen dolgokat követett el, ma pedig egy rágalmozó és becsületsértő cikket irt egy harmadik egyénről álnév alatt s ezért különféle becsületsértő kifejezésekkel illette. Az állítások közül egy sem volt való s így a becsületsértő kifejezések tényleg ilyenek voltak: ez ügy tehát esküdszék elé került. Ott a vádlott előadta, hogy őt rosszul informálták, bünyösségét elismeri, állításait és kifejezéseit visszavonja s a közhivatalnoktól bocsánatot kér. — Erre a panaszos vádat visszavonta, — pedig közhivatalnok volt. Kérdjük, van-e olyan ember, a ki annak a közhivatalnoknak nem látja visszavonva az erkölcsi reputációját s van-e Erdély Sándoron kívül olyan ember, a ki nem a panaszos, hanem a vádlottot itélné el, ha ezután még mindig verdiktet kérne?

Az igazságügyminiszter legerősebb agyuja tehát, épen mint a többi, szintén visszafelé sült el.

Beszédének többi részére megfelelték azóta Győry Elek, Visontai Soma és Barabás Béla, azokkal nem foglalkozunk, de a tárgyalás részben foglalt állítások és igazságügyi rendszer ellen a tisztességes sajtónak állást kellett foglalnia, mert az igazságügyminisz-

ter ezzel mutatta ki épen a foga fehéret: hogy a hírlapírók üldözése a 16 §. célja és semmi egyéb. Ebbe pedig bele fog törni az a belől odvas fehér fog, arról biztosíthatjuk.

BELFÖLD.

* **A képviselőház mai ülése.** A képviselőház ma délelőtt 10 órakor tartott ülésén tértek rá a bűnvádi perrendtartás életbeléptetéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalására. — Az egyes szakaszokhoz többen iratkoztak fel a jegyzőnél.

A képviselőház bizottságaiból. A képviselőház igazságügyi bizottsága a Fabiny Teofil elnöke alatt tegnap ülést tartott, a melyen tárgyalás alá vette a nyomdatermek tudományos célokra szolgáló köteles példányainak beküldéséről szóló törvényjavaslat, — melyet Engelmayr József előadó ismertetett. A bizottság Wlassics miniszter felvilágosításai után ugy általánosságban, mint részleteiben is elfogadta a törvényjavaslatot azon módosítással, hogy oly kihágások fölött, melyek az által követettek el, ha valaki a köteles példányokat nem szolgáltatja be, illetőleg a köteles példányokat együtt beküldendő kimutatásokra nevé a törvény rendelkezéseit megszegi, nem a közigazgatási hatóságok, hanem a járásbírók ítélnék.

A képviselőház összeseférhetetlenség bizottsága Apáthy Péter elnöke alatt ma ülést tartott, a melyen az előző bemutatta a Helldai Ferencz és Konkoly Thege Miklós képviselőkre vonatkozólag a Haz elnökehez érkezett és a bizottsághoz áttett összeférhetlenségi bejelentéseket. A bizottság főhatalmazta az elnököt, hogy a Haz nyári szünetelésének letelével maga üzze ki ezen ügyek érdemleges tárgyalásának időpontját. A mai ülés napirendjére ki volt tűzve a biz. által legutóbb elintézt jegyzőkönyvek hitelesítése is; az előadó azonban még nem készíthetett el a jegyzőkönyvekkel minek folytán azoknak hitelesítése a jövő hét elején tartandó lebbközelebbi ülésre halasztatott.

KÜLFÖLD

A német császár a csárnál.

— II. Vilmos császár szt.-pétervári utja alkalmából. — Debreczen, aug. 7.

A Hamb. Nachr. ma érkezett számában így ír:

A német császári pár elindult szt.-pétervári útjára, hogy a csárnak mult évi szeptember havában, a sléziai hadgyakorlatok alkalmából tett látogatását viszonzza. A császár kíséretében van a birodalmi kancellár és a német külügyi hivatal helyettes államtitkára. E szerint feltehető, hogy politikai tárgyalásokat fognak tartani, valamint annak idején történt, a mikor az osztrák-magyar uralkodót is elkísérte oroszországi útjába az osztrák-magyar külügyminiszter.

Abban az időben Bécsből hivatalosan azt jelentették, hogy a tárgyalások alatt csak is az osztrák-magyar monarchiát és Oroszországot érdeklő ügyekről volt szó, melyeknél Németország nem volt érdekelt.

Azt hisszük, hogy a két császár, illetőleg a két miniszter között történendő tárgyalások kiegészítő részét fogják képezni az orosz-osztrák-magyar megállapodásoknak.

A Keleten ugyan nincs olyan külön német érdek, melyet Oroszországgal elintézni kellene, miután Németország a Keleten általában csak mint nagyhatalom s mint a bekeben érdekelt fél jön tekintetbe, legalább addig amíg tisztán politikai és nem kereskedelem-politikai dolgokról van szó.

Azonban a német császár után csakhamar a francia köztársaság elnöke lesz vendége az orosz csárnak Szt. Pétervárott és ezen körülmény lényegesen emeli a küszöbön levő tárgyalások fontosságát. Nincs kizárva, hogy a német-francia revanche viszony daczara oly német-orosz-francia kooperacionális megállapodás jönlere, a minőt már tapasztaltunk Kelet-Ázsiában, különösen ha azon ellenszenvet figyelembe vesszük, amelylyel Oroszország Anglia iránt a Keleten viselkedik. Megvárjuk a hivatalos távirati jelentést a látogatásról, melyet egyelőre a Berlin és Szt. Pétervár közt fennálló barátságos viszony jelenségeket üdvözölünk, mely viszony külügyi politikánk alapját képezi.

Alexis nagyherczeg főtenegnagy meg szemlélte csütörtökön Kronstadtban a német hajóraj üdvözlésére megérkezett orosz pan-

divatos s kelendő... Szegény diva, szegény diva beh üres is némelyik level...

A cirkusz viadorai miszter Blaudettis moszjé Kittlel már elmentek, de hagyta hátra maguk helyett más két viadorot, a galicziat Szkróda és nagyváradi Hartmann zsidókántorok mérköznek egymással. Vaj, ki lesz a győztes, vaj ki vágja ki a két kántor közül a magasabb czét? Erre kíváncsi most Rozemberga a stráfos, de még Turais, ki ebben ez egy esetben maga is másoktól tud a kőzódik...

Sokan tud a kőzódna a különben arról az elegáns, szép ismeretlen fiatal úri asszonykáról is, ki állítólag egy barna cigány szép szeméért jött le a főváro-ból Debreczenbe s kit hajh füstös cigány, barna cigány megigézett fehér arcu szép asszonyt... Ugy megigézett, mint Chima y herczegnet a fekete Rigó primás, csak aztán k a k u k f i u k ne származzanak a cigány szerelemből, mert ez már Devla ügyse hamis debreczeni emlék volna...

Hajdu Huszár.

Kozma Sándor.

Irta: Eötvös Károly.

Hajdan élőfákat ültettek a nemesi birtokok ősi mesgyéire. Nőtt a mesgyék szilfája és erősödött evről-evre, nemzedékről nemze-

dekre. Gyökereivel az anyaföldbe, lombjaival a levegőbe terjeszkedett. A birtokos változott elhalt, újra támadt; egyik nemzedék a másik kezébe adta a földet; viharok jöttek, aradás, ellenség pusztított, — a mesgyét bizton őrizte a százasos szil. Perpatvar, tűzvész könnyelműség, asszonykéz megbolygata az ősi levéltárt; királyi adományok, osztálylevelek, határjáró igazságok eltűntek, elenyésztek, de a százasos szil daczolt minden viharral s büszkén és rendületlenül őrizte az ősi mesgyét.

Nemzeti társadalmunknak ily mesgyezőző határfaja volt Kozma Sándor. Kor es korhadás megörölte elpusztította. Árnyékdadó terebélyes lombját, őriási törzsét, hatalmas gyökérzetét az ő nemes és magyar szellemének bámulta és tisztelte az újabb nemzedék egy egész élet óta s még hetekkel és hónapokkal eze őt is. S most kidőlt elhunyt örökre.

Veszprémmegyei ősi nemesi családból származott. Őseit se a török háborúk, se a szabadságharcok nem tudták kimozdítani a leveldi ősi birtokból. De Mária Terézia kormányára alatt Padányi Biró Marton veszpremi püspök, a vallás visszaállításának ürügye alatt, kizavarta és akkor költözték át Zala és Somogy vármegyébe. Inkább megváltak a vagyontól, a jóléttől és az ősi birtok minden társadalmi előnyétől, de magyarságukat és függetlenségüket föl nem adták.

Ily családból származott és ily családban kebelében nőtt fel Kozma Sándor.

Gyermek és ifjúkorát a pápai főiskolában töltötte, ahol az ő idejében és még később is, anélkül, hogy szavakban mondván lett volna a hatalmaskodó osztrák ellen kiirthatatlan gyűlöletét és a magyar faj iránt soha nem landadó, rajongó szeretetet ottott az ifjak eszivébe minden tanító és mindeu tantárgy és a főiskolának egész életműködése.

Együtt tanult és versenyre kelt Petőfivel, Jókaiival, Kerkapolyval, akiknél nem volt se rosszabb, se gyengébb, csak hogy tehe ségét más téren, az igazságszolgáltatás mezején tette gyümölcsözővé.

Lángoló hazaszeretében, fájának végtelen szerelmében nem multa őt felül egyik sem. Egészséges és erőteljes szelleme megkedvelte a tanulást és korának tudományos műveltségét oly mértékben sajátította el, mint akiről méltán mondják, hogy kora műveltségének színvonalán áll. De sem tudománya, sem utazásai, sem később a fővárosi élet eszmecseréi az őstiszta magyar gondolkodást és a nemzet intézményei és multja iránt folyton élő ábrándos rajongását meg nem gyöngítették, el nem homályosították.

Saját nemzetén kívül nem ismert nagy nemzetet, multunk hőseit az ő szemében nem muták felül a világtörténelem összes hősei.

Még napi kérdéseinket is a magántársalgás körében a mult századok erőfeszítései és mulasztásai szerint és az őök nözetéből kiindulva tárgyalta legszívesebben. Minden em-

czélosokat. Wladimir nagyherceg csapattörpánrcsnok tegnap a Kéasnoje-zelei táborban időzött és Vyborgi ezred gyakorlatait nézte végig, a mely ezrednek Vilmos császár a tulajdonosa. A nagyherceg azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy az ezred, ép oly derekasan fog helyt állni magas tulajdonosa előtt is, mint ma. A lapok jelentése szerint, a tengerésziszek vasárnap a német tengerésztisztek tisztetetére villásreggelit rendeznek.

Legyen világosság!

Irtta: **Gondy Károly**

— Folyt és vége. —

Mi a jelen bámulatos században ezer évet élünk. Mit hoz még a közeli század, az már nem a jövő titka, hiszen alig van kívánni valónk hátra, ha már a csillagokkal komázunk és a Nappal versenyezzünk.

Ugy látszik, hogy a földdel és inségeivel végeztünk és már csak a nagy égre vagyunk utalva! — Ne mondjuk többé: Jöjjön el a te országod! . . . már benne vagyunk.

Nem csak az átmeneti korszak zenithjén állunk, de már a tulsó lejtőjére is hágunk. Az inponderabilitás, az aether gyógyi fog a testek inertiája felett: a föld vonzó ereje alább hagy.

A világnak akkor lesz a vége, midőn a vonzó ereje megszűnik; midőn rajta és kívül semmi sem vonz, mint az ember életében: be áll a nagy balál. A felszabadult közszellem számára egyre csapódik a gyáva gyöngyöt, hiába szaporodnak a materialisták (fűszerekek).

De mit is keresünk tovább?

A földet parányaira felbontottuk, kincseit jó formán kiaknáztuk és felülete csak vegyészileg kezelve adja már a kellő magot. Mivel világítunk ha erdeink úgy el satnyulnak, ha a község és köolaj kiapad a bányákból?

Az örök megújuló lég lesz a jövő világ regense, mely újra semmiből teremti; a levegő élenyében minden életünk, reményünk.

A levegőt kell szoritani, hogy adjon több életet, világot; ne csak a villamos érintkezés surlódás, de maga a hatványozott lég szűrője adjon közvetlen lángot!

A villam már oly súlytalan semmi, melyet a végtelenségbe vezetni lehet, de a világításban még nem az utolsó elem.

A villany főeleme az elektromosság, a fénye azonban nagyon erőtellett, csak másodikrendű tényezője, mint a szerelemben a házasság.

Inkább dinamikai czélokra alkalmas; csak kényelmetlenségből szikrázik. Mit is nyuznak róla két erőt? Hát nem elég, hogy oly véghetetlen sebességgel fut, végezzen ily erő kifejtése mellett más munkát is: világítson? . . . A szikra a contusio, az akadály gördítés eredménye; a heves összeütközés folyamánya, mint mikor a kovához az aczelt ütjük, vagy a lágyabb czukrot vaseszközzel vágjuk.

A villany tehát mint az elektromos áram utján közvetett, másod kézből nyert termék, csillagos fényével nem a világba való. Nem visszafényre, de egyenesen világító Nap egő sugarakra, Nap szurrogátra van szükségünk, ha már éjjel-nappal kell dolgoznunk.

De miért is nem nyugszik az ember, midőn a Természet nyugalomra inti? Miért lakik az északi sark körül, ha nem ott terem a pázsit párnája, a tollatlan fáradt teste alá, és a Napot csak hírebből ösmerik? Hát ember az, ki Napot soha nem látott, ki embertársának egy jó napot soha nem kívánhat? A paradicsomnak és a Gogothának meg voltak a kimert helyei, miért léptük át a bűnnel, a nyomorral a határait? . . .

A villanyszikrák gyors accumulatiója által előidézett vakító fény egy rögzített villám mely minden perczen lecsaphat. És a tejut, milliárd csillagait ha összevonjuk is, abból sem lenne az az áldott Nap, mely egyedül van világítóknak rendelve a föld összes teremtményeinek.

A ki azt hiszi, hogy a villany általános világító eszközé válik, az ugyan nagyon csalódódik. A mi eddig történt e téren, az csak drága kísérletezés, és nem a mi nyomorult viszonyainkhoz való. Ideje volna, hogy a magyar egyszer már a más karán tanulna!

Mi persze egyes mulató helyekről veszünk példát e tündéri világításról, de azok, kik ily pazar vakító fény mellett görnyedve az irodában dolgoznak, másképp vélekednek.

Mily élvezet is volt így estenként a kiállítás korzóján tele erszénnyel (ha mindjárt kölcsönözött) és az »Ördög Róbert« ábránd misztikus hangjai által felizgatott kedélyvel a szép szökőkút tündér szobrait polarizált villanyfényben uszva látni: majd később a kallospinte chromo kréne zubogó víztömeg hideg látványa-

ban gyönyörködni! A park feledhetlen virágágyaiban elsórt villany cseppek színes burokaiban mind megannyi díszbe öltözött szent János bogárkák csalogattak, hívogattak, mit sem törődve a másnapi szórakoztató teendőikkel. A felvillanyozott tagok újra megtették a szolgálatot, a bűverő meglazult idegeinkre hatni tudott.

Es csoda-e ha a mi tehetős és tekintélyes uraink ez ábrándvilágban tovább ringattatnak magokat, kivált ez egyhangú, szintelen szüntelen esős időjárás közepette.

A ki azt hiszi, hogy a villanyvilágítás bűvös fénye még a hivatalos aktákra is veti majd sugarait; hogy a mellett kétes értékű váltókat leszámítolunk, de még a boudoir-okba is belopódzik: az nagyon, de nagyon csalódik. Ne ábrándozunk a világba, hanem lássuk az eddig elért eredményeket; beszéljenek maguk a tények.

Köztudomásu dolog, hogy a villany a gyógyászatban is szerepel. Gyógyfürdőinkben mindenütt be van vezetve a bema tagok felélesztésére, sőt mint nemi reergenerator (össztönző) is ugyancsak hirdetik az in nuce (unnütze) villany készüléket. Mily megnyugtató is lehet ha Talisman képében keblünk felszínén hordhatjuk e menykő szilánkot, mely hivatva legyen a szívünkben elaludt lángot pótolni) . . .

A mi tehát orvosság, annak alkalmazása csak kivételes köresterben lehet hasznos. És mit látunk?

A villamos áramot a telefon utján a szájunkkal fülünkkel és vele az aggyal hozzuk szoros összeköttetésbe, a sürgönyözéssel a tapintás érzékét zaklatjuk. E két deგრázkódó manipuláció azonban még nem elég, hanem ráadásul jó a harmadik szövetséges (muszka) a vakító villany, mely szervezetünkre a menykő csapást méri. Ugyan mire vezessen, ha érzéseink ily fokozott igénybe vételével ágyunkat úgy egyre ostromoljuk.

A telefon káros hatását a test szervezete már sokan tapasztalták és még többen bonczolták. — Itt a helybeli távirda két jeles képzettségű hivatalnok a ett veszélyes hivatásának áldozatául. — A villany átható fénye mellett működnek pedig nem csak szemek gyöngülnek, de gyakori szédülés előzi meg a hanyást.

Ez indította az ismert chemigraphiai intézet »Angerer és Göschl« tulajdonosait arra, hogy megsajnálva a jeles munkasait, a gáz világítást visszavezették újra helyiségeikbe számú-

ber értéket akként becsülje meg, hogy milyen jó, vagy milyen rossz magyar.

Es aszerint, hogy szabadelvűsége milyen igaz, vagy milyen hamis. Mert ő szabadelvű volt a szónak tökéletes értelmében, Előtte az állami intézmények körében csak az ember létezett, de kicsiny ember vagy nagy ember nem és az egyéni vagy polgári jogoknak minden alkalommal, még az állam hatalmával szemben is senki sem volt igazabb védője és melegebb tisztelője, mint ő. Az osztályérdekelt 1848 előtt megsemmisíteni törekedett, napjainkban pedig, amint az még gyűlöletesebb alakban áll fenn, mint 48 előtt, undorral fordult el tőle. És ez érzelmeiből ő nem csinált titkot magas állásában sem.

Min Magyarország főügyésze és egyuttal valóság al koronaügyésze neki az udvari körök legmagasabb régióban is időnkint helye lett volna. De ő ezt a helyet el nem foglalta soha. És pedig készakarva nem foglalta el. — Mert neki neme k rendíthetetlen meggyőződése, de vére, természete, családi és egyéni jelleme volt, hogy igaz magyar embernek és igaz szabadelvű embernek nálunk az udvar létkörében helye nem lehet. Valamint nem lehet helye magnásaink és bankáraink mindennapi körében sem.

Huszonöt évig volt Magyarország főügyésze és több, mint harmincz éven át szolgálta az igazságot. A hivatalos intézkedések szürke egyformaságában elvész az egy ember, elvesz az egyéniség. És minden eszmét, minden gondolatot, minden egyéni érzelmet kiöl a

hivatalos irály és a hivatalos felfogás egyénruházott és mértékre vett megszokottságra.

De a harmincz év alatt minden intézkedés, mely tőle származott, mindamelllett tisztán őrzte az ő nemes és magas szós, magyar és szabadelvű gondolkozását. És épp oly tisztán őrzte az ő műveltségének egyéniségét. Azok, a kik vele, felette és mellette kormányozták az országot és azok, akik a hivatali rendszer alahelyezett, gyakran bámulák az ő felfogásának nyers szabadelvűségét és egész szellemének kuruc magyarságát.

Voltak emiatt összeütközései is. De ő változatlanul megmaradt annak aminek indult még a hivatalos széken, még a királyi ügyészségben is: szabadsághősnek.

Akik közvetlenül és a mindennapi érintkezés után ismerték, azokra csodálatos hatással volt. Szerették, követték és bámulták egyszerre és a királyi ügyészk azon kollegiuma, amelyet huszonöt év óta ő megalkotott s amelyben az ő gondolkozását meggyökeresíteni törekedett, minden időben legméltóbb emléke az ő munkásságának.

Ez ügyészi kollegium kihalt, szétmállik és változik idevel és emlékként többé fenn nem áll és Kozma hatása is, mint a nagy színművészeké, csak nemzedekére, korára és kortásaira hat ki. De épp azért nekünk, kik őt ismertük, akik vele élünk és vele dolgoztunk, a haza rossz napjaiban vele busultunk és a jó napokban vele örvendünk, nekünk kötelességünk emlékezetünkben megőrizni mindent, a mit róla tudunk és átadni minden

emlékjelet az utókornak, amely az olyan férfiak példájára, aminők közé Kozma Sándor tartozott, ha lelkesülni tud, még szép és nagy dolgokat alkothat a hazáért és a magyarsággért.

A negyvenes évek magyarjaiból már kevesen élnek, Deák Ferencz és Kossuth Lajos taborkara nagy részben elhunyt. Nemesak az ország központján, de a vármegyékben is alig van már egy-kettő, akit a régi tűz melegítene és akinak agyában és szívében az a szellem élne, amely a nemzetet 1848-ban a világtörténet kiváló tényezőjévé tette.

A kevés férfiú közt, aki még él, a legkiválóbbak egyike Kozma Sándor volt. Elhunytát már az új korszakban, az új nemzedék gondolkozásában érte. Ha társai is elhunynak ami csak pár évek a kérdése, velük együtt a régi Magyarország egészben a történeté lesz. Talán az eszmék újabb irányja meg nem enged többé, hogy Kozmához hasonló egyéniségek kepződjenek ki közeletünk mezején. Talán a Gondviselés másképp gondoskodik arról, hogy a magyar faj különös jelleme ne ekként, hanem a mostani módszer szerint kepződött közférfiak által tartassék tisztán fenn. De mi ragaszkodunk ahhoz a hithez, hogy mindaddig, míg magyar nemzetre és annak tiszta és hamisítatlan egyéniségére az emberiségnek szüksége lesz, addig a nemzetnek Kozmához hasonló fia ezentul is támadnak és pedig, ha a szükség úgy kívánja, még nagyobb tömegben, mint támadtak hatvan év előtt.

ve örökre a villanyvilágítást körükből. Hasonlóképp intézkedett Bécs város tanácsa, a Neumarkt térről eltávolította a 8 ives villany lámpát.

A villany tehát mint közvilágító szerközege s z s é g i szempontból végkép mellőzendő.

Eddigél a gáz az A u e r égővel bizonyult be legpraktikusabbnak. Nem csak a gáz teljesebb és szokottabb színű lángja nem bántja úgy a szemét, de az Auer égővel rafinírozott gáz tisztább lángja mellett meg 30 % gáz megtakarítást eredményez. Ezen okoknál fogva nem csak olcsóbb gáz tarifát, de ingyen Auer égőt — legalább az utcára — is követelhetünk a társulattól. Meddig is pislakol a varosház bejaratánál az a felmustra?

En részéről nem kérek a nagy urak fényes társaságából, sem a Telegraf (Teleki gróf) sem a Tele-fon (von) nem fogja atlépni házam küszöbét, de a gáz és villamból épenséggel nem kérek. Már ebben a tekintetben magamhoz híven c o n s e r v a t i v maradok.

A villam túl intenzív, de nem elég extenzív, bolondító világítása, ha mindjárt a szemfényvesztő korszakba illő, meg is a szolid gázt egy realisabb jövőnek fentartandónak vélem . . .

Vannak, kik jó darab ideig a Napba tudnak nézni. Hat voltak és vannak sasok, de nincsenek meg a kellő magas berczeik. Lent a szél csendes völgy árnyában, az erdő felhomályában végezte a nagy h a n g y a b o l y megadással a terhes munkáját . . . nem elég ha érezteti a világgal hangya szavát? . . .

Erezen inkább több napfogyatkozást, mint ideg sorvadást . . . tébolydánk úgy túl zsufoolvak . . .

Halálos végű szerencsétlenség.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, aug. 7.

Még hajnalban vígan dalolta a nótákat s készült a városba jönni az erőteljes fiatal kocsis legény s most már ott fekszik a kórházi bonczasztal hideg márványán. — Hja, ilyen a végzet . . .

De sajátságos előérzetei bizonyos előre nem látható veszélynek már lehettek a szegény emberről. Vidáman énekelő ember a városba hajta lehagolt, szinte bágyadt volt. Az útána jövő kocsin ülő gazdája többször kérdezte is mért vagy ma olyan furcsa Józsi? s azt felelte ra, hogy olyan vagyok én gazduram mint maskor csak nem tudom én, olyan furcsán érzem magam . . .

Az előérzet lehagoltság sajátságos módon tett beigazolást, az alább leírt szomorú eseményekben.

Tudósítónk az eseményről a következőket írja:

Ma reggel 1/8 órákor a Széchenyi-utca végén hajtott egy szalmával telt kocsit elé fogott 3 lovat B a k ó József kocsis útána jött gazdája, N a g y József földesi gazda szinte szalmával rakott két lovas kocsián. A honvéd huszár laktanya előtt a vasári sokadalomtól meg bokrosodtak a lovak s rohanni kezdtek. A száguldó lovakat hiába akarta a kocsis visszatartóztatni vagy megfékezni, tollkőnyűséggel repült a tele kocsit a fák között. Az útána jövő gazda kocsiját megállítva a lovak elé sietett, hogy azokat megállítsa, a kocsis akkor még fent ült, eközben azonban az elejtett gyepőlészár után akart hajolni, midőn a rohano lovak a kocsiat úgy vágták a közei fához, hogy az ülésről előrebukó kocsiat agyon nyomta.

A másik perczen ott termett gazda megállította a vadságtól reszkető állatotkat s a mint a lovak mögé néz, látja a kocsiat a lo istrajgai közzé ékelte lábakkal a vendégoldalnál hanyatt feküdni, a feje a fa és a kocsi oldala közzé volt szorítva. Nagy neheze sikerült a száján, fulén és szeméin vérző embert helyzetéből kiszabadítani és oldalt leültetni. A mentésre elősiető dr. F r á t e r ezredorvos már csak a beállott halált kons-

tatalhatta. Az esetenél jelen volt rendőr intézkedésére a szerencsétlen ember holttestét a közpörház hulla házába szállították. — A megejtett vizsgálat kétségtelenül megállapította, hogy az egész eset véletlen szerencsétlenségéből eredt, melyért a felelősség senkit sem terhel.

Táviratok.

Merénylet a bolgárfejedelem ellen.

Budapest, aug. 7. (A „Debr.” ered. táv.)

R u s z s u k b ó l jelentik, hogy F e r d i n á n d bolgár fejedelem hazafelé igyekezve Stoilov miniszterelnök kíséretében Ruszcsukba érkezett, ahol, mint Románia és Bulgária határára sokan vártak a fejedelmet, aki ennek folytán, a miniszterelnök kíséretében kiszállott a kupéból.

Abban a perczen azonban, mikor a fejedelem a peronra lépett, a pályaudvar melletti lóporraktár felrobbant. A robbanás iszonyu rázkódást okozott, a falak megrepedtek, a gyengébb házak ö s s z e o m l o t t a k, az emberek az egész városban földre estek a lökés folytán s közülök százötvenen meghaltak s még legalább százötvenen súlyosan megsebesültek.

Budapest, aug. 7. (A „Debr.” ered. táv.)

R u s z s u k b ó l jelentik, hogy a rabbanás megölte h a l o t t a k számát t ö b b s z á z r a becülik s a pusztítás képe leirhatatlan.

Kovács professzor meghalt.

Budapest, aug. 7. (A „Debr.” ered. táv.)

Dr. K o v á c s József, a bueapesti tudományegyetem nagyírú sebésztanára ma hajnalban Erdőteleken, hol birtoka van, amelyen szűnidejét töltötte, meghalt.

Kovács József egyike volt Európá legszerencésebb kezű sebészeinek, azonban egyenes, sokszor nyers modora folytán sok ellen-sége volt. Nagyon szigorú tanár volt s mivel könyvet sohasem írt, nagyon nehéz volt a szigorúlatára eikészülni. A múlt évben a hallgatók ellenszenvé nyílt lázadásban tört ki ellene, amelynek következtében nyugdíjaztatásáról is beszéltek. A kormány érdemeit több ízben elismerte s mikor az igazságügyi tanácsot felállították, S z i l á g y i Dezső akkori igazságügyminiszter őt nevezte ki a tanács elnökéül, később miniszteri t a n á c s o s i címet kapott, mikor kollegája, Lumitzer főrendiházi tag lett. — A kiváló tanárt vesebaja ölte meg.

Országgyűlés.

— Saját tudósítónk távirata.

Budapest, augusztus 7.

A bünvádi perrendtartási javaslat részletes tárgyalását ma kezdték meg, elmentek a 15-ik §-ig, a l i g e g y e g y r ö v i d f e l s z ó l a l á s s a l. — A 15. §-nál B a t t y h á n y i Tivadar gr. Fiumének esküdtzetekér. G a j a r y Ödön, P o l c z n e r Jenő, K o s s u t h Ferencz, R á t k a y László és miniszter felszólalása után az eredeti szövegét fogadták el a miniszter stilaris módosításával. 2 órákor áttértek a 16 §-ra.

Vonat összeütközés.

Budapest, aug. 7. (A Debr. er. táv.)

Brüsszelből jelentik, hogy egy kiállítási látogatókkal megtelt vonat összeütközött egymással, melynek folytán többen megsebesültek.

A német császár Pétervárott.

Budapest, aug. 2. (A „Debr.” ered. táv.)

Szent Pétervárról jelentik, hogy a német császári pár ma dében megérkezett oda a császár látogatósára.

Nopcsa és Stoilov.

Budapest aug. 7. (A „Debr.” ered. táv.)

N o p c s a b r. Erdélyben vadászván, csak most értesült S z t o i l o v nyilatkozatáról, melyet tegnap említettünk s ma levélben ker-tőle elégtételt.

Ujdonságok.

* **Istenisztelet.** Az ev. ref. templomban a holnapi vasárnapon a következők fogják végezni az isteniszteleket: a Kis templomban C s u t o r o s Albert s. lelkész, a K o s s u t h utcai templomban S z i l á g y i Imre s. lelkész, az i s p o t á l y templomban K o v á c s Ferencz helyettes tanár. A róm. kath. templomban reggel 6 órákor misét mond K o v á c s Márk s. lelkész d. e. 10 órákor predikál s utána dr. W o l a f k a Nándor cz. püspök plébanos. Az ágost. hitv. ev. templomban d. e. 10 órákor s d. u. 3 órákor G e i s z t l i n g e r Pál s. lelkész végzi az isteniszteleket.

* **Adomány a debreczeni Kossuth szoborra.** Az elepi és hegyesi puszták birtokosaiból alakult g a z d a s á g feloszolván, a pénztármradványt, vagyis 189 korona és 20 fillért egyhangu elhatározással a Debreczenben felállítandó Kossuth-szobor alapjára adományozta s ez összeget E r d é l y i István birtokossági volt pénztárnok ur mai napon be is fizette. A midőn ezen befizetést nyilvánosan nyugtázom, egyszersmind hálás köszönetet mondok az elepi és hegyesi tanyabirtokos uraknak nemes és hazafias elhatározásukért. Debreczen, 1897. augusztus 6-án. T ó t h Béla, a Kossuth-szoborbi-zottság pénztárnoka.

* **Egy megcsalódott tolvaj.** V á r a d i Ignác csavargó napszámos fris és tude gyümölcsre éhezett és a Széchenyi utcán addig ólalkodott egy kocsi körül míg sikerült neki egy kosár szilvával odább állani. Alig, hogy élvezni kezdte fáradsága ezen gyümölcsét, midőn a rendőr nyakon csipve őt a rendőrségre kísérte, hol kihallgatása alkalmával a legnagyobb méltatlankodással szidta a rozsz. ferges es tulért szilva tulajdonosát s kérte a endőrséget, hogy jobban vigyázzon a piaczon áru lt gyümölcsre mert különben ő kénytelen mást és nem gyümölcsöt lopni.

* **A nyomdász kongresszus és a hatóság.** A debreczeni nyomdászok orsz. kongresszusán a rendőrség részéről E r d é l y i rendőr fogalmazó lesz jelen.

* **A kis gyermekek réme.** Ha valahol a kis gyermekek rosszul viselik magokat rögtön vagy drotos tóttal, vagy vén cigány asszonyal ijesztgetik. Pedig az így nem helyes, mert gyakran veszélyesen beteggé teheti a fejő gyermekeket. Ma reggel 8 órákor addig zörgöttek a kapun V a d á s z Éva és É n e k e s Julis cigánynők míg a kaput belülről kinyitották. A nagy zörgésre figyelme-sé teve akkor toppant be a rendőr a kapun, midőn a két cigány asszony azt maga után bereteszeln akarta. — Az egész hazban csak két gyermek volt, ki: két sarokban rettegtek sirva feje a két cigányasszonytól. Kérdőre vonva azt mondták, hogy koldulási szándékból mentek oda. Mindkettőt kellő büntetés után kitoloncolják.

* **Egy vándorló arany gyűrű.** Egy háznál a szép kisasszony gyűrűje a mit mosdos alnt levont ujjáról titokzatos módon eltűnt. A gyűrű bájost tulajdonos nője a 20 ft-os gyűrű eltűnését bejelentette a rendőrsé-nél. Az erélyes nyomozó rendőrség akció-ától megijedt tettes azonban vissza lopta a gyűrűt az elveszett helyre büntetésétől való félelemből.

* **Uj gyógyszerár.** Z s o l d o s Lajosnak a belügyminiszter engedélyt adott, hogy B. Ujvárosban a németretn gyógyszerárt nyisson.

* **A szesz ital áldozata.** V a r j a s István ki Csapó utca 384 sz jómódu gazdálkozó berugva haza ment és lefeküdt magára zárva az ajtót. Reggel 8 órákor költögetni kezdtek, de ő nem válaszolt. Hozzátartozói az ablakon benézve látták, hogy az ágyon hanyat fekszik. A zajos zörgetésre sem ébredő ember nyugodt fekvése igen gyanus volt. Az elő-

hívott Nagy Imre polgárbiztos lakatos által nyitatta fel az ajtót. A rendőrorvos Dr. Bal...

* Szolgabíró választás. Dr. Forrai András, a balmaz-ujvárosi járás szolgabírája, aki a múlt hó elsején hosszabb szabadságra ment...

* A Szabó család szomorúsága. Részvétellel értesülünk, hogy özv. Szabó Lajosné urnő, Szabó Kálmán nagykereskedő, a kereskedelmi és iparkamara elnökének edesanyja súlyosan megbetegedett...

* A városi tisztviselők tevékenysége. A mint már említettük, a városban tartott számonkérőszék meglepően kevés hátralékot talált a f év első feléről. Igazán csak szörványosao talált elintézett ügyet. A számonkérőszékéről fölveti jegyzőkönyv szerint a tanács tagjai 7159 ügyből csak 30-at nem dolgoztak fel...

* Elmaradt presbiteri gyűlés. A jövő vasárnapra f. hó 8-án d e 10 órára hirdetett presbiteri gyűlés közbejött akadályok miatt elmaradt. Az elnökség.

* Homokkertiek félelme nappal. Lápunk egy homokkerti olvasójától kapjuk a következő sorokat: A mulhéten fényes nappal kileste valamifele, hogy Szilágyi Sándor a ház kulcsát hová teszi a mire a ház magára maradt, csavargó oda behatolt és 9 f r t készpénzt lopott. Ugyancsak a héten a Nagy Ferenc házánál nem volt odahaza senki s d e. 10 óratája egy uriasan öltözött ember az ablakon behatolt s a vejn tulajdonát képező aranyóráját, (melyet a napokban vett) azonkívül férfi ruhákat összegyűjtött s vele elűnt. — E hó elején pedig egy uriasan öltözött egyén a délelőtti órákban elment egy övezgy Neizter N. nevű vasutasnéhoz, hol soha nem volt, s elsorolta neki hogy tudja hogy a ferje nagy összeig biztosítva volt adjon neki 40 f r t kölcsön nagy kamatra, de miután látta, hogy a nő nem maga van azon a lakáson csakhamar eltávozott s így a furfangos család meghusult. Ajánljuk azt a vidéket a rendőrség figyelmébe.

* A zónamészárszék megnyitása. A zónamészárszék megnyitása iránt f gkőzött érdeklődést tanúsít a közönség s ennek legfényesebb bizonyítékát az ujabban történt tömeges jelentkezések képezik. A huszfogyasztó közönség kapva kap a kedvező alkalmon és siet tömörülni, hogy annál erőteljesebb legyen a fogyasztó közönség érdekében alakult zónamészárszék-szövetkezet. Azok, akik még nem iratkoztak be, hétfő estig meglehetik, ha a mesésen hangzó kedvezményt már kedden, a zónamészárszék megnyitása napján igénybe öhajják venni. A zónamészárszékben az első rendű husz kilónként negyvennyolcz krajczáron: a másodrendű husz negyvennégy krajczárért fogják ki nézni. Huszükségletét beszerzheti öt mindenki, csak hogy elsőbbségi jogoal a beiratkozott tagok birnak. A zónamészárszék vállalkozója Hegedüs György meszaros, aki egyelőre két helyiséget a modern igényeknek minden tekintetben megfelelőleg rendezett be. A szövetkezet a mai napon a következő értesítést bcsát lta közre: Értesítés. Alulírottaknak, mint a «Zónamészárszék alkalmi szövetkezet» intező és vegrehajtó bizottsága megbízottaink, van szerencsénk tudatni Czimeddei, mint . . . számú aláírónkkal

hogy Hegedüs György Debreczenben telepedett törekvő meszaros mesterré sikerült egyelőre öly szerződésre lépünk, mely, mig egy részről áitostítja szives aláíróink részére, hogy a husára jelzett idögig nem fog nála em el k ö d n i, másrésztöl már eleve garneceziát nyujt, hogy a modern igényeknek megfelelő berendezésű székekben a közönség gyors és pontos mértékü kiszolgálásban részesülend. A zónamészárszék f e a u g u s z t u s 10-én egyelőre két helyiséghez nyilik meg u m «Az első debreczeni zónamészárszék» a Csapó utcza n a gyügyesztár töszemszedságában, a Slezak-házban, «A debreczeni első meszaros zék» a Csapó akönyé r p i a c z o n lévő Szikszay Lajos féle házban. Midön ezt van szerencsénk t aláíróink tudomására hozni, egyuttal a szerződési pontozatok kivonatát b figyelmükbe ajánlvá felkerjük Czimedet, hogy ügyüket melynek sikeres megoldása imár e z e r e s e z e r c s a l á d r a v á l t é g e t ö — kérdessé, a tántorithatatlan öszszetartás hatalmas erejével támogatni meöltöztassék. Debreczen, 1897 aug. 4. T ö t h László T h a n Gyula, mint a szövetkezet vegrehajtó-bizottságának megbízottai. Miután nem kimélve semmi befektetési áldozatot, szerencsés lehettem a «Zónamészárszék» ez vállalatot elnyerhetni, egyuttal ajánlom magamat a nagy érdemü közönség szives pártfogásába, igérvén, hogy minden, emberi erőmtöl kitelhetöt el fogok követni, hogy a t. közönség legkényesebb igényeit is kielégíthessem. E czéom minél sikeresebb megoldhatasa vegett az igen tisztelt szövetkezet öszszetartó pártolását tisztelttel kérem. Debreczen, 1897. augusztus 4. Hegedüs György meszaros mester, mint vállalkozó.

* A nyomdász egyesület jubileuma. Az «István» gőzmalom részvenytársaság tekintetes igazgatósága július hó 28-án a debreczeni nyomdász-egyesület jubileumára ünnepélyre 5 f r t ö adományozott. Jóleső örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy a nevezett igazgatóságnak egyesületünk irányában tanúsított ezen újabb jóindulatért a nyilvánosság előtt is hála s köszönetünket nyilvánítsuk. Debreczen, 1897 aug hó 6. A rendező bizottság.

* A debreczeni cipészek bakkancs szállítása. A honvéd-égi bakkancs szállításra beérkezett pályázatokra nézve a kereskedelmi miniszterium szombaton állapította meg a szétosztási tervzetet. A beérkezett ajánlatok 27000 párra beható mérlegzése után, mint tudósítónk írja, a következő szétosztási kulcs állapítottatott meg kamarai kerületek szerint:

Table with 2 columns: Location and Amount. Arad 2600, Besztercebánya 500, Brassó 1900, Budapest 1450, Debreczen 1600, Kassa 800, Kolozsvár 900, Marosvásárhely 3000, Miskolcz 300, Pécs 700, Pozsony 1000, Sopron 300, Szeged 2900, Temesvár 900, Zágráb 1250, Zengg 200. Összesen: 27,000

* Lopás a vonaton. Vakmerő lopást követett el eddig még ismeretlen tettes tegnap délután a vonaton éppen akkor, midön az a debreczeni állomás indóházába berobogott. Tóth László nagy-károlyi vállalkozó három ösmerőseivel Budapestről Nagy-Károlyba akart utazni. Szoboszló és Debreczen között melege volt és kabátját, melyben pénztárczája is volt, felakasztotta a szakasz ajtajára. Utközben egyik társának meg 15 forintot is adott a tárczából. Ahogy a vonat Debreczenbe berobog mi 3 óra 47 perczkor történik, már 3 óra 48 perczkor P. Ladány felé indul a vonat Mikor a vonat megállt, Tóth kabátját felvette s ugyanekkor észre vette, hogy a kocsiból

egy fiatal ember a vonatba beugrott. V. Pércs közelében jött csak arra észre, hogy 216 forinttal telt tárczája a kabátból kiveszett. A rendőrség a vizsgálatot megindította s megállapította, hogy a tettes az a fiatal ember, ki a püspök-ladányi vonatra felugrott. A rendőrség a nyomozást tovább folytatja.

* A nagylétai rejtélyes levél. A nagylétai rejtélyes levél ügye, — melyet tegnap. számunkban részletesen ismertettünk — most már ugyancsak bonyolódik Kovács Zsuzsanna Ákos, a nagylétai főjegyző, aki a Juth Gyula Gyula hamis aláírásával ellátott és Marjay Pétert kvmpromitáló ápokrif levelet kapta, ez ügyben Budapestre utazott és ott két képviselőt kért fel segédjeül, a kikkel provokáltatta Juth Gyulát és Tóth Jánost. A segédek a képviselőházban egész drlelött tárgyaltak a különös affert. Különösnek ugyanis elég különös az ügy. Összevész három uri ember eki soha sem látta egymást, egy negyedik ui ember miatt, aki mégis artatlan az egész dologban. Ez ezalatt az ötödik, aki vagy meg akarta bosszantani a jegyzőt, vagy meg akarta tréfalni Marjait — az igazi motívum alkalmassint kiderítetlen marad mindörökre — biztos inkognitójában jöt nevet, hogy sikerült a tréfája.

* Betegforgalom. A közkórház betegforgalma, mint a főorvosnak a közig bizottság elé terjesztéséből olvassuk a f év. junius havában a következő volt: ájtött jun hóról 81 fi 66 nő = 147 felvét jul hóban 27 fi 79 nő = 106 elbocsátatott jul hóban 96 fi 70 nő = 16J, meghalt 5 fi 2 nő = 7 maradt 77 fi 73 nő = 150.

* Köntak építése a hajdumegyei községekben. — Nagy horderejü ügyben volt értekezlet a vármegyeházán Rásó Gyula kir tanácsos alispán elnökle mellett. Arról van szó, hogy a vármegye külön megadóztatása nélkül, csakis a vasutakon szállított gyors és teherárúknak vamdij tetellel leendő megterheltesévé, a vármegye területén még ez ideig ki nem épített vasuti feljárók kiépíthetők, a már kiépített vasuti feljárók és műutak a városok és községek belterületén tovább folytathatók és rövid idő alatt kiegészíthetők. Az ide vonatkozó tervzetet az állam-építészeti hivatal dolgozta ki. E felett tanácskozott csütörtönön a vármegye közönsége köréből egybehívott értekezlet, melyen megjelentek az elnöklő alispánon kívül Wesszpremy Zoltan főjegyző, Czeglédy Mihály t. főügyesz, Ferenczy Elek és Nabráczy István főszolgabírók, Somossy Béla, Kovács Gyula és Csóhány László polgármesterek, Latinovics Mihály kir. főmérnök, a városokból és nagyobb községekben két-két bizottsági tag. Az értekezlet hosszas és beható eszmecsere után a tervzetet elfogadta s ennek alapján javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy a vasutak mentén fekvő minden vármegyei községbe feladott és érkezett áru és termény métermaszája után öt krajczár utépítési illeték szedessék. Minthogy pedig az utak kiépítése sürgös feladatot képez, — ezen öt krajczáros illetékek terhére felmillió forint amortizációs kölcsönt vegyen fel a vármegye s abból két év alatt építse ki a községek belterületén levő utakat.

* A mindenütt jelenvaló. — Történt a városi bizottságok újjaalakítása alkalmával, hogy egy törv. hat. biz. tag egyik bizottságba történt jelöltetésétől visszalepet s s ekkor egy másik felkiáltott: válasszuk be Mark Endrét, ugys mindenben benne van. S beválasztották. Eszünkbe jut ez a dolog, mikor haljuk, hogy a Debreczen—fehértemplomi állami közut burkolására szállított kavics felülvizsgálására Latinovics Mihály kir. főmérnök egy közig. biz. tag kiküldését kérte a tegnapi üléstöl s az Mark Endrét küldte ki. hisz ugys mindenben benne van.

* A szőlőskertek nyitva tartása. A városi tanács a múlt évi júliusban tudvalevőleg elrendelte, hogy különösen tekintettel a cserebogarak és hernyók irtásának ellenőrzési kötelezettségére, az ös-zes kertsegi főkápuk nyitva tartandók, és pedig akként, hogy a gyalog közlekedésre használt ajtók a kintlakás tartama alatt ápril 1-töl szept. 30-ig

reggeli 6 órától este 8 ig, okt. 1-től márcz. 31-ig reggeli 8 órától esti 6 óráig mindenkor nyitva tartandók míg a szekerközlekedésre szolgáló kapuk a hatósági közegek felhívására azonnal kinyitandók. E határozat ellen V a d o n Sándor ügyvéd és M é s z á r o s János mint a Hatván utcai (Csokonai) kert gazdái a közigazgatás bizottsághoz fellebbeztek, mely azt elutasította f. é. januári ülésében. A fellebbezők a belügyminiszterhez vittek ügyüket, a ki azt, mint a közg. bizottság tegnapi ülésén kihirdették, a f e l e b b e z é s elutasításával jóváhagyta sennek folytán a mezőrendőrkapitányságot a további szabályszerű intézkedések megtételére egyszerűsített felhívta a városi tanácsot, hogy amennyiben most már a kertekbe a rendőrkapitányság közegei bármikor akadálytalanul bejuthatnak, utasította azt, hogy az ott igazolvány és engedély nélkül csavargó egyéneket a személy és vagyonbiztonság megóvása szempontjából nagyobb felügyelet alatt tartsa s illetőleg onnan tiltsa ki.

* **Jó egészség.** Mikor Göre Gábor bíró ur azzal közönte be hozzánk, hogy «jó egészséget kívánok!» a legjobbat kívánja, amire halandó embernek, akár gazdag akár szegény egyformán nagy szüksége legyen a sárgolyobison. A szegény kérges tenyerű munkás ember pedig nem is élhet meg a nélkül. Mégis éppen a legszegényebb nép osztály legkevesebb gondot fordít az egészségére s ellenséges indulattal fogadja meg azt is, aki a jó egészséget elősegítő intézkedésekre, rendszabályokra, magaviseletre akarja szoktatni. Pedig a jó egészség egyik feltétele a nép jólétének. Ezt igyekszik megérteni a néppel, — a jó egészség fenntartásának eszközeit, módjait ismereti meg népszerű előadással Bekésy Géza orvos doktorkönyve: «az egészség könyve»; ugyanezt cselekszi dr. Osváth Albert «Jó egészség könyve» című munkája, melyekből a belügyminiszter tegnap több példányt küldött szétosztás végett. — Arra is felszólítja a várost, hogy hatáskörében mozgassa elő a hasznos könyveknek minél szelesebb körben való elterjedését. Valóban kívánatos, hogy minden család asztalán ott legyenek e sokból s oktatást tartalmazó könyvecskék minden család asztalán a biblia meg a zsoltár mellett.

* **A debreczeni honvédek kószója.** A debreczeni m. kir. 3-ik honvéd gyalogezred közérkezési bizottsága az 1897 október 1-től 1898 december 31-ig szükségelendő élelmiszerek szállításának biztosítása czéljából f. é. Augusztus 16-iki lejárattal nyilvános árlejtést tart. Az ajánlati minta a kereskedelmi és iparkamara hivatalos helyiségében megtekinthető.

* **A Művelt nők Otthona,** mely tudvaleg felekezeti különbség nélkül egyedül álló művelt nőknél ad otthont, országszerte megindult már a mozgalom. Több megye és város hivatalosan eszközölte a taggyűlést, annál is inkább, mert amely megye 300 tagot gyűjt, annak jogában áll teljesen ingyen, a melyik pedig 150 tagot gyűjt, az feleáron ajánlat, illetőleg küldhet egy-egy egyedül álló művelt nőt teljes ellátásra a «Művelt nők otthonába» Taggyűlést izeket és alapszabályokat a Művelt nők otthona irodája (Bpest VIII. kerépesi ut 44) készségesen ad az érdeklődőknek.

* **A Zion** debr. betegs. egylet tagjai ez uton is értesítettek, hogy az új alapszabálytervezet immár teljesen elkészült és az egyleti helyiségben a hivatalos óra alatt bárki által megtekinthető.

* **Női zene hangverseny** Holnap, vasárnap délután 4 órától kezdve a Nagyerdő Dohos-Pavilonban egy kitűnően szervezett fővárosi női zenekar, mely 8 nő és 3 férfiból áll fogja a n. é. közönséget szórakoztatni.

* **Nemzetközi kiállítás Turinban.** A kereskedelmi m. kir. miniszter tudatja, miszerint T u r i n városában Olaszországban 1898 Aprilis—Ox óber időszakában rendezendő kiállítás keretében egy nemzetközi osztály is szerveztetett a villamos készülékek és berendezések bemutatására. Ugy az olasz, mint a magyar kormány nagy súlyt fektet arra, hogy ezen villamos készülékek és berendezések kiállítása, az e szakmába való magyar ipar is

a maga teljességében bemutatva legyen. — A kiállítás programja a kereskedelmi és iparkamara hivatalos helyiségében megtekinthető. * **A Corso kávéházban** mátlól kezdve a vásár egész tartama alatt egy elsőrangú női zenekar érdekes hangversenyt rendez.

Mérgezés egy gyógyszerárban.

— Saját tudósítónktól. —

Berettyóújfalun, aug. 6.

Berettyó újfaluban egy különös mérgezési eset tartja izgatottságban a lakosságot melynek két szereucselelten áldozata közül az egyik rögtön szörnyet hall, a másiknak életben maradásához kevés a remény.

A tragikus esete alighanem valamelyik gyógyszerész vezetés tévedése idézte elő, a ki a pálinkás üvegbe véletlenül mérget töltött és ezzel a tévedésével akaratlanul is két ember halálát okozta.

A szenzációt keltő esetről a következő részletes tudósítást vettük:

Boross Gyula berettyóújfalusi gyógyszerész kiment a tegnapi hetivásárra kukoriczát, vasárolni. Meg is alkudott ott a kukoriczára Szabó János és Tóth Lajos nevű földművesekkel, a kik aztán a megvásárolt kukoriczát a gyógyszerár udvarába szállították.

Boro s ott különösen is megakarván jutalmazni a két földműves fáradságát, behívta őket a gyógyszerárba, hogy szokás szerint áldonás gyanánt megkínálja őket egy-egy pohár pálinkával.

A két földműves mi rosszat sem sejtve vigan üritette ki a pálinkás poharat. Alig hűjtötták azonban ki az italt. Tóth Lajos egyszerre elhalványodott, majd görcsösen rángatózva kiáltani kezdte:

— Jaj patikáros ur, mit itatott vélem? Hiszen ez mérge! Megfúlok tőle.

A másik pillanatban már élettelenül terült el a földön, másik társa Szabó János pedig, a ki szintén ivott a pálinkának vélt méregitalból halotthalványan és megmeredve vonaglott kínosan a mérge hatása alatt.

A megrémült gyógyszerész hamar orvost hívatott, a kinek Tóth Lajosnál nem akadt egyéb dolga, minthogy konstataulta a mérgezés által előidézett halálát. Ezt a szerencsétlen embert holtan szállították lakására, a hol családja jajveszekelve helyezte mindjárt ravatalra; — Szabó Jánosnak pedig ellenméréggel próbálták meg az orvosok irtózatosszenvedését enyhíteni. Még eddig kétséges, hogy megmenthetik-e az orvosok életét.

Annak kiderítése czéljából, hogy milyen mérge volt a pálinkás üvegben, kiöntötte azt abba és hogy a két földműves megmérgezéséért a felelősség kit terhel, megindították a hivatalos vizsgálatot és úgy Boross Gyulát, mint gyógyszerárának alkalmazottjait kihálgatták.

A vizsgálat adatai még nem ismeretesek de szinte kétségtelen, hogy a gyógyszerár valamelyik alkalmazottja öntött tévedésből mérget a pálinkás üvegbe, nem gondolva arra, hogy ezen tévedésnek ilyen végzetes következménye lesz.

CSARNOK.

A prágai ghettoából.

— Kohn S. zsidó történetei. —

Fordította: ifj. Möricz Pál.

Egyedül jogosított magyar fordítás.

Dávid Leb Magdeburger.

— Elbeszélés az elmúlt század utolsó negyedéből. —

HETEDIK FEJEZET. 46.

— Ez igazán nagy bosszúság! mondá Dina, ki ostoba férjét szivből szeretle, hanem tudod mit? (Dina ugyan szinte tanulatlan vala, de legalább volt természetesen esze.) Talán, mert hogy nem adtad meg a czimét, talán inkább úgy mondtad volna neki: Legkegyelmesebb Obersztburggróf, vagy fenség, vagy magas méltóságod, vagy valami ilyes finomságot, lehet, azért is volt olyan broiges (haragos, dühös.)

A jogos szemrehányások mindig a legfájdalmasabbak. Magdeburger ez ideig csupa hiúságból is elhallgatta felesége előtt e kellemetlen esetét. — Csak midőn már nagyon nyomta lelkét az aggodalom, akkor nyilatkozott meg felesége előtt. És midőn ekkor Dina szemére vetette illetlenségét, előtte is kezdett derengeni, hogy a helytartót talán még sem köszöntötte az udvariasság szigorú törvényeinek megfelelőleg? Hanem azért ingerültségében mégis haragosan, kicsinylőleg, daczoskodva mondta:

— Hát hogy mondjam neki? Talán hogy felséges császár, hatalmas császár? . . . Hisz csak egy helytartó . . .

— Csak helytartó! szörnyűködött Dina. Ő a császár helyettese Csehországban . . .

Hanem tudod mit Dávid-leben? Ne menj te többé Kubiteskához, minek bosszantánád magadat. Ugy éljek, hogy . . .

Dina asszony nyilván valami nagy esküt akart mondani, hogy letiltsa velő férjét a zsidó ellenes „Obersztburggráf” zsidó barát portásának a további látogatásától, hanem Manem Magdeburger közbe szólott s félíg-meddig mosolyogva mondta:

— Már gyermekecském, Dinácskám, így nem lehet a „kundsasztokkal” bänni, hisz én nem vagyok Pinto! És élni csak kell! De meg a harag pillanatig tart. És a jeacht² elmulik, de a revach³ megmarad. Dinaleben, kedves gyermekem, add ide a kabátomat, kalapot s botomat, már csak átmegeyek.

Dina teljesítve férje kérését, e szókkal bucsuzott: menj! egészségesen és békében! S ma is, mint mindig — legyen sok mazel⁴!

Magdeburger lassan, elgondolkozva lépegetett a hidon keresztül, a főuri palotához. Nagyon gyöngéd kedélyű volt, mely érzékeny volt minden hangulat iránt. Nagyravette a becsületét, de rendkívül sértette a kicsinylés, vagy ép a kiméltelen sértetetés. Hanem igen gyakori az emberi életben, hogy ép azt nélkülözzük, mit a legjobban szeretünk és megfordítva. És talán ezért van, hogy amit könnyűsorból nélkülözzünk, rendszerint a legkívánatosabb, a legkedvesebb előttünk. Magdeburger is már rég epekedett valami állás után a hitközségben. Hanem chez tudatlan, jelentéktelen, sőt egész ostoba ember volt, hogy még a legcsekélyebb, legjelentéktelenebb tisztelőtbeli hivataloskát sem merték reabizni. Pedig neki bármily kis hivatal is jó lett volna. De hiában kísérelt meg mindent, mert hitsorsosai nem hogy méltányolták volna törekvéseit, hanem még figyelembe se vették. Ugy-hogy mindjobban feladta már reménykedését, hogy valaha állást foglalhasson el a Kille-ben.⁵ És gyermekes, ártatlan kedélyébe bizonyos foku, habár mindenestre szelldobb fajtájú gyűlölség vert gyökeret. S e kellemetlenségeken végig gondolván, a grófi palota felé lépegetve, nem állhatta meg sohajtás nélkül, sőt keserű humorral mondta: a keresztényeknek csak a risesz⁶, a zsidóknál pedig semmi koved⁷ — valóban nem irigyelem magamat!

Folyt. köv.

¹ Közmondásszerűleg ismert gazdag zsidó Amsterdamban.

² Bosszúság.

³ Nyereség.

⁴ Szerencse.

⁵ Hitközség, zsidó hitközség.

⁶ Ingerlés, Bosszantás.

⁷ Becsület.

Nyilt-tér.

Borivóknak, kik a bort savanyuvizokkal sse retik vegyíteni, mindenk előtt

MATTONI-FELE

GISSHÜBLER

Leghathatóbb

SAVANYU-KUT

ajánlható: E víz kőszómbóit a bor savát és az italnak felette kellemetes, ingerlő mellékist ad, annélkül, hogy azt feketére festené.

Állami és orvosi ellen-örzés alatt

Guber-Forrás

Leghathatósabb

vas - arsen - víz

vérzegénység, női-, ideg- és bőrbetegség ellen stb.

Dr. Braun, Chrobak, Kaposi, Neumann stb. egyet. tanárok által ajánlva.

Eladás: **MATTONI és WILLE**

BUDAPEST, Teréz-körút 37 és Diana-fürdő-épület.

Mattoni Henrik, Bécs és Franzensbad és minden gyógyszerárban.

Krondorfi Savanyuviz

KELLEMES IZE MIATT

UGY MINT ASZTALI VIZ,

DE LEGINKÁBB MINT

gyógyviz

füdő, gyomor és

vizhólyag bántalmaknál sikerrel használtatik.

Debreczenben a raktár: Csanak József urnál.
Kapható még: Gerebly Fülöp, Rickl J, Szabó Zsigmond, Félegyházi János uraknál.

Ne tessék elolvasni!

Üzlet-átalakítás miatt az összes raktáron levő fűszerárut az eredeti áránál 10% és 20%-al olcsóbban kiárusítom: kávé, tea, finom és közönséges rúm, mandula, mazsola, cognac, szerémi és erdélyi szilvórium, tokaji és asztali borok és mindenféle szoba-padló mázak kemény és puha deszkához, spongya és minden azokhoz tartozó árúk helyszüke miatt a fent említett %-ékkal kiárusítatik

tisztelettel

Jánossy Béla

Debreczen, kenyér-piac.

Ügyes női ruha

varrónők

jó díjazás mellett

felvétetnek

Eisler Izidor

női ruha varrodájában.

Szomorú — de igaz,

hogy öltözéseinkre nagyobb gondot fordítunk, mint egészségünkre. Ha ruháinkon a legparányibb szakadékokat észlelünk sietünk az legott eltüntetni, nehogy nagyobbodjék, de ha ez testi egészségünkkel az eset, számba se vesszük. Egy kis köhögés, fájás, emésztési zavarok stb. mit tesz az? Úgyet se vetünk rá. Hát ez vétek könnyelműség, mely később keservesen megbosszulja magát rajtunk, mert valamint a kis szakadékból nagy lesz, ép úgy a kis bajból nagy baj keletkezik, ha kellő intézkedés nincsen kéznél. — **A legtöbb betegség kuforrása a gyomor rendetlen működése amit — idejekorán használva. Egger kellemes ízű Sodapasztilája csakhamar beszüntet (1 doboz ára 30 kr.). A tüdő, torok és mellbajok köhögéssel, rekedtséggel a elnyálkásodással kezdődnek. — Egger kitűnő ízű Mellpasztilája megóv bennünket a bajtól teljes biztossággal. (1 doboz 50 és 1 ft. Próbadohoz 25 kr.) — Minden gyógyszerárban kaphatók. Főraktár: **Nádorgyógyászok.****

(Dr. Egger Leó és Egger J.)

Budapest, Váci-körút 17.

Hirdetmény.

A Manó örökösök tulajdonát képező debreczeni Teleky-utca 2169 sors ház 2 hold 1300 ööl területű ondódi földjével, vagy a nélkül szabadkézből eladó.

Értekezhetni dr Magoss György ügyvéddel Piacz-u., Vecsey-ház.

Izzadnak önnek a lábai?

Ha igen, úgy vegyen 22 krért egy tégely

„Mars“-lábkenőcsöt, mely a lábizzadás, feltörés, talpégés, fellovaglás gyógyítására az egyetlen biztos hatású szer.

Szétküldési hely: **TAUB ERNŐ** gyógyszerész laboratoriuma, Bpest, VI., Lovag-utca 15.

Főraktár: Török József gyógyszerárban. Budapest, Király-utca 12.
Raktár Debreczenben: **Dr. Rothschnek V. Emil** gyógyszerárban.

GLEICHENBERG GYÓGYHELY

Steierország.

Gyógyezközők

Alkalikus-muriatilis források: **Constantin és Emma források**; alkalikus-muriatikus vassavany **Johanna-kut**; tiszta vassavany: **Klausen forrás**, savó, tej, kefir, dagály fenyő-inhallatió egyes kabinokban; Inhallatió fenyőtűgözeben. Respiratiós készülék, pneumatikus kamarák, édes savanyuviz- és pezsgő Caloritor-fürdők, fenyőtű- és érez fürdők, nagy hydro-therapneumatikus intézet, terep gyógyászat, lanyhos, nedves meleg, pormentes, szélesenedes levegő, erdős dombos táj. Tengersmagassig 300 méter.

Idény Május 1-től Októberig.

Felvilágosítás és prospectus ingyen, lakás megrendelések

Gleichenberg gyógyigazgatóságánál.

A borszéki borviz a savanyuvizek királya.

Borszék

Gyógyfürdő Erdélyben, Csikmegyében fenyvesek hazájában.

Fürdőidény tartama Jun. 15. Szept. 15-ig.

Utazás: Szász-Régenig vasuton, onnan az igazgatóság által szubventionált gyorskocsikon.

E gyorskocsikra előjegyzést tehetni **Miklós Görög vállalkozóknál Sz.-Régen.**

Déli utirány: Brassó, Csik-Szereda vasuton onnan, kocsin.

A borszéki borviz a savanyuvizek királya; megrendelhető Igazgatóságánál Borszék.

Kapható mindenütt, (Debreczenben: **Kontsek Géza, Csanak József** uraknál.)

Fürdőre, borviz üzletre nézve minden felvilágosítással, prospectussal, árjegyzékkel szol.ál

a fürdő-üzlet igazgatóság, Borszék.

Posta és távirtda helyben.

Megrendelhető: Igazgatóság Borszék.

A világ minden tárlatán első kitüntést nyert!

Milleniumi nagy éremmel is kitüntetve.

